

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

Факультет
соціології

« 31 »

вересня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВІЗУАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

для студентів

галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
спеціальність	С5 «Соціологія»
освітній рівень	магістр
освітня програма	соціологія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2026

Розробники:

кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри галузевої соціології

Ольга БЕЗРУКОВА

(підпис)

Протокол № 19 від «31» 08 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2026 року № 10

Голова науково-методичної комісії Т. Червінська Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни має подвійний характер:

Навчальна дисципліна «Візуальні комунікації» має на меті з'ясування поля досліджень візуального, характеристика основних напрямів досліджень у міждисциплінарній оптиці, розширення знань щодо методології та розвиток навичок аналітичної інтерпретації комунікативної складової візуальних матеріалів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати історію соціологічної думки, філософію, культурологію, зокрема теорій комунікацій
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Візуальні комунікації» носить практичний характер, сприяє формуванню в професійній практиці соціологів вмінь і навичок роботи з візуальною інформацією та візуальними методами досліджень комунікацій. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок візуального аналізу, здобуття знань про способи візуальних дослідницьких методик, про відмінності між соціологічним та філософським, культурологічним, антропологічним підходами використання візуального матеріалу в дослідженнях комунікацій.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення основних категорій візуальної соціології та теоретичних основ візуальної соціології, ознайомлення з основними принципами роботи фотографа та специфікою аналізу фотографічного матеріалу, з особливостями візуального дослідження соціальних комунікацій.

Що спрямовано на формування таких компетентностей як:

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати теоретичні основи та основні поняття візуальної соціології; основні напрями досліджень сучасної візуальної соціології; відмінні риси теоретико-методологічних підходів до аналізу візуальної інформації, використовуваної в соціологічному дослідженні; основні підходи до візуалізації соціальної реальності та її елементів; можливості та обмеження соціологічного аналізу візуальної інформації	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	40
2	вміти коректно використовувати візуальні засоби для аналізу соціальних явищ; аналізувати теоретичні джерела, порівнювати різноманітні підходи до соціологічного аналізу візуальних репрезентацій соціальної реальності; самостійно формулювати тему емпіричного дослідження в рамках сфери досліджень візуальної соціології; проводити дослідження соціальних явищ і	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	35

	процесів на візуальному матеріалі, з метою визначення особливостей репрезентації соціальних феноменів в сучасному суспільстві; працювати з візуальною інформацією			
3	організовувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквиум	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	контрольна робота: тест та розгорнуте есе; практичні завдання (кейси)	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
ПРН01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	+	+		
ПРН09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

- активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – **50 балів** (32 мінімум);
- виконання 3-х контрольних робіт: РН1, РН2, РН4 – **30 балів** (16 мінімум): КР1 (8/4), КР2 (12/7), КР3 (10/5);
- виконання та презентація результатів дослідницького завдання: РН3 – **20 балів** (12 мінімум).

- **підсумкове оцінювання:** у формі заліку – як сумарний результат накопичених за семестр балів.

7.2 Організація оцінювання:

- Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи.
- Контрольні роботи виконуються після вивчення тематичного блоку на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
- Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на останніх за графіком навчання практичних заняттях.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Студії візуального: основні теорії та концепти				
1	Історія становлення візуальної культури та інституціоналізація студій візуального.	4		4
2	Теоретико-методологічні основи та методи студій візуального.	2	2	4
	Контрольна робота 1		2	8
2. Основи візуальних комунікацій				
3	Сутність та структура візуального контенту.	2		4
4	Сучасні жанри візуального контенту та стилі комунікацій.	2	2	6
	Контрольна робота 2		2	8
3. Фотографія як мистецтво та метод досліджень				
5	Соціальна історія фотографії. Теорії вивчення фотографії.	2		6
6	Методологія та методи створення та аналізу фотографій. Графічний та фотографічний контент сучасних соціальних мереж.	2	2	6
	Контрольна робота 3		2	8
4. Візуальні ефекти кіно та відео				
7	Кіно як продукт візуальної культури. Комунікативна роль кіномистецтва.	2		6
8	Відеографія як жанр та метод дослідження. Візуальний контент сучасних соціальних мереж.	2	2	4
	Дослідницьке завдання		4	20
Всього:		18	18	84

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 18 год.

Практичні заняття – 18 год.

Самостійна робота – 84 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Барт Р. Camera lucida. Нотування фотографії / пер. з фр. О.Червоник. – Х.: МОКСОР, 2022. – С.20-29, 42-46.
2. Бердджер Дж. Як ми бачимо. – Х.: IST Publishing, 2020. – С.11-38, 133-159.
3. Зонтаг С. Про фотографію [пер. з англ. П. Тарашук]. – К.: Основи, 2002. – 189 с.
4. Петренко-Лисак А. Візуальні студії. Тематичний гайд: навчально-наочне видання. К.: 2025. 92 сл. – URL: <https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE->

5. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації// Соціальні виміри суспільства. – Вип. 7(18). – К., 2015. – С. 562-575.

Додаткова:

1. Білз Ф. Сторітелінг у фотографії. Воркшоп: п'ять кроків до створення незабутніх світлин. – К.: ArtHuss, 2021. – С.11-15, 25-34, 46-49.
2. Зубавіна І.Б. Екранна культура: засоби моделювання художньої реальності (час і простір у кінематографі). – К.: 2006. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1793>
3. Михед О. Бачити, щоб бути побаченим: реаліті-шоу, реаліті-роман та революція онлайн. – К.: ArtHuss, 2016. – 334 с.
4. Петренко-Лисак А.О. Самофотографування (селфі) як соціокультурний феномен та явище девіації// Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – Випуск 8(19). – К., ІС НАНУ, 2016. – С. 402-415.
5. Радченко К., Сало Е. Фотографії розповідають. Images Tell Stories. – Одеса-Хельсінки, 2017. – 78 с.
6. Роде М. Скетчноутинг. Посібник із візуалізації ідей. – Х.: КСД, 2016. – 224 с.

Для поглибленого вивчення:

1. Дротенко В. Візуальне мислення як методологія освоєння художньої культури // InterConf. Червень 2021. – С. 260-265.
2. Зубавіна І.Б. Час і простір у кінематографі: монографія. — К., 2008. — 448 с.
3. Петренко-Лисак А.О. Фотопортрет як «місце пам'яті» людей і речей // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. – Вип. 12. – 2018. – С. 133-144.
4. Петренко-Лисак А. Візуальний есей – «Їжа (до) останнього дня» // Текст і образ: Актуальні проблеми історії мистецтва. – Том 2. № 16. – 2023. – С. 54-73.
5. Філоненко Б. Візуальний есей « — двері» // istpublishing. – Режим доступу: https://istpublishing.org/post/boris-filonenko-vizualnij-esej-dveri?srsltid=AfmBOooRWYu4pqOJh5XF3v4RIRq_H88KtFLQIAdzCWXw1o7GkPWX7EJS
6. Barnes Susan B. An Introduction to Visual Communication From Cave Art to Second Life / 2nd edition. – New York, Bern, Berlin, Bruxelles, Frankfurt am Main, Oxford, Wien, 2017. – 288 p.